

V

Auner Márton, Brozer Péter és Gálffy Mihály történeti feljegyzései (1663-1720)

Auner Márton feljegyzései (1863–1680)

<Anno> 1663 die 10 Decembris. Nyugott el az Úrban üdvezült és boldog emlékezetű anyámasszony ökegyelme, Krajczár Katha <Anna> asszony <életének 48. esztendejében>, kit Isten az énhozzám való szeretetiért nyugosson meg és annak utána azon bölcs hatalmú Isten adjon boldog feltámadást.

<Anno> 1664 die 29 <21> Maii. Jezettem el jövendő házasságra az Úrban elnyugott Török István uram meghagyatott özvegyét, Kádár Borbárát, és az megnevezett személyét <személyek előtt> az keresztyén anyaszentegyháznak szokása szerint hozzám vöttem hüttel 1 die Julii.

<Anno> 1666 die 22 Martii. Holt meg Székely Lőrinc sógor uram.

<Anno 1666> 31 Martii. Született Székely Ferkő.

<Anno 1666> 6 Aprilis. Holt meg Székelyné nénémasszony, kinek Isten adjon boldog feltámadást.

Anno 1673 die 28 Januarii. Nyavalyájának kilencedik napján csendesen elnyugovék az Úrban az engem szerető s engemet sok jóra intő s tanító kedves édesatyám uram, Auner Gábor uram, midőn életének 63. esztendejét és négy hónapokat éppen betöltött volna. Kinek Isten öfelsége adjon az örök életre boldog feltámadást.

Anno 1675 die 25 Januarii. Választattam az nemes várostól centumpater uraimék közibe.

Anno 1676 die 21 Augusti. Sok keserves különb-kü-

lönb kínok és nyavalyák után, midőn igen gyenge állapottal már fenn járt volna, nagy hirtelen halál által az Úr ez életből kiszólítá az én kedves nénémasszonyt, Werner Mihálynét, életének 43. esztendejében mikor volna, és öt hónapi. Kinek Isten őfelsége megeléglvén ez világi sok kínját és majd egész életébeli bús és bánatos sorsát, életét, adjon Isten az örök életre boldog feltámadást, és az négy megmaradott árváinak Isten őfelsége legyen kegyes tutora és vegye kegyelmébe. Uram, szánj meg végre engemet is, kit, Uram, az én bűnömért igazán utol hagyál. Uram, be sok búval látogatsz engemet. Uram, ne vess <köss> el teljességgel előled, és, Uram, hallgass meg végre engem is.

Anno 1678 die 1 Septembris. Holt meg Tóbiás István. <Anno 1678> die 8 eiusdem igen szép csendesen nyugovék el az Úrban, életében sok keserves árvai könnyhullatások között, midőn tizenkét esztendőket, öt hónapokat és nyolc napokat számasan <szomorúan> élt volt Székely Ferkő öcsém. Melynek utána négy órával hala meg Tóbiás Samuka. <Anno 1678> die 23 eiusdem nekem nagy bánatomra, Istennek penig kedves akaratja szerint Istenben boldogul elnyugovék kedves húgom, Székely Judita asszony, Tóbiás Istvánnak kevés ideig meghagyatott özvegye, és temettetett el die 25, melyet követett kisebb leányának, Boricának halála die 30 eiusdem, kiknek adjon Isten boldogságos feltámadást az örök életre.

Anno 1678 die 22 Octobris. Oh, keserves sokszori könnyhullatással való szenvedő napjaim között legkeservebb és iszonyú szenvedő napom, melyben való keserűségem és az én sok bánatos szenvedésem, Uram, seregeknek Ura Istene, hasson fel már elődbe, mert jaj, jaj, ha elhagysz, én Istenem, majd kétségbeesem, siess, jöjj el, ne késsél, én segedelmem. Ó, Uram, ó, Uram!¹

Anno 1678 die 25 Septembris nyugodt el az Úrban tiszteletes Bernard deák uram, és anno 1679 die...² nyugvék el az Úrban jó hűt és reménység alatt tiszteletes, nemzetes Radecius Bálint bátyám uram, kiknek Isten adjon több híveivel együtt boldogságos feltámadást.

Anno 1680 die 25 Junii. Búcsúztam el az nemes várostól az bajoskodó <e sok bajoskodással járó> serbíróság-

nak tisztitól <tisztiből>, melyet az nagy Úristennek szent segedelméből viseltem szegény hazánknak hasznára, oly hasznára pedig, mely soha³

Brozer Péter feljegyzései (1679–1694)

Laus Deo semper. Anno domini 1679 die 13 Aprilis. Adott az Úristen egy küsleánykát kedves házastársamtól <hitestársamtól>, reggel öt és négy óra között, kinek neve Borica.

Anno 1679. Választattam az nemes várostól centumpater uraimék közibe.

1680. Választattam az nemes várostól az régi rendtartás szerint az határbíráknak egyikévé.

1681. Választattam az nemes várostól az serbíróságnak tisztire.⁴

Anno domini 1682 die 9 Septembris. Az fülekiek tovább nem viselhetvén az nagy viadalt, ez napon adák fel az várat az budai vezérnek; die 10 költözének ki az várból az várbeliek.⁵ Annak utána 3 nap prédála benne az jancsárság, azután magyar és török nemzettől⁶ elhányatáték az alsó kerített fundamentumig, s az mint lehetett, egyebütt is ronták és puskaporral is hányaták, de teljességgel el nem ronthaták az nagy <erősséget> erősség miatt, mert kőszálon <kőfal> vala építve. Pro memoria én is törék egy darab kőfalt le.

Anno 1682 die 2 ;<12> Octobris. Én Brozer Péter több <más> becsületes két társaimmal érkeztem meg ez napon az táborból békével. Áldott Istennek neve érette.

Anno domini 1682 die 10 Octobris. Született egy küs leányom estve 7 és 8 óra között, kinek neve Kató, melyet engedjen Isten nevének félelmében felnevelnünk.

Anno 1683 mense Julio ment által az országban, Kolozsvár mellett, az tatár chán többel százezered magánál, mely miatt búzáink mind eltapodtatott tőlük; mely nap kedig [!] az tatár chán az vár mellett az búza között táborát megszállítá, mingyarást szörnyű nagy jégeső lön,

sőt még tüzes menkő is esett, mely miatt az Hostátban ház is elégett.

<Anno> 1684. Választattam ismét az nemes várostól adószedőnek az egész városon, melyet legnagyobb gondal és bajoskodással vonszunk <vonszok> már két esztendőttől fogva. B[rozer] P[éter]

Anno 1684. Drágaság volt Erdélyben úgyannyira, hogy az búzának vékájának ára egy forintnál feljebb ment.

Anno 1685. Választattam ismét Kolozsvár városának fiscalis directorává, melyben Istentől segítséget kérek, hogy nevének félelmében tisztemet követhessem szentül és igazán.

Anno 1685 die 6 Augusti. Kolozsvárott benn, ugyan mint az Szénafüben⁷ hallatlan jégeső volt; az városon hullottak olyak le, mint egy galambtojás, eső nélkült, de az Szénafünek némely részeiben olyan hullottanak le, mint egy öreg lúdtojás, sőt azok közül némelyik annál is részen [!] nagyobbak; olyan is sok láttatott, mint az embereknek az két ökle, mikor öszvefogja kezeit az ember.

Anno domini 1685. Kezdtünk az szürethez Szent Mihály-nap után két héttel, de az üdőnek alkalmatlansága miatt igen szűk boraink lettek, de az mi lőtt is, rettenetes savanyú, úgyannyira, hogy nem hiszem, pünkösdeknek az innelső részin ha ki benne iszik, eo momento hasa korrogást ne szenvedjen savanyú volta miatt, mivelhogy nagyobbára majd minden hegyienket [!], midőn sendülni kezdett volna, Szent Mihály-nap előtt sokszor megnyomá az dér.

1685. Az elmúlt 1684. esztendőbeli drágaság mégis durál, bor, búza és mindenféle gabona drága <és feczier> környös-körül.

Anno 1685. Kolozsváratt <és> Erdélyben is az elmúlt 1684. esztendőbeli borainknak az ára ebben az jelenvaló 1685-dik esztendőben kupája huszonnégy pénzre felment, sőt karácsony felé nem is kaphattak óbort; az hol találtatott is, indifferenter harminc pénz volt az ára, mert az újbor savanyú lévén féllal [!], senkinek is nem fér vala az fogára.

Anno domini 1686. Kolozsváratt az óbortnak harminchat pénzre ment fel az ára, denár 36.

Anno domini 1686 die 18 mensis Martii. Született egy kűsfiam, kinek neve György, hétfőn virradólag három és négy óra között, melyre [!] segéljen Isten nevének dicsőítésére felnevelnünk s mindnyájunk örömünkre.

Harmadnapra megholt György fiam.

Anno domini 1686 die 29 Julii. Holt meg az édesanyám, Lutsch Mihályné, Dési Szabó Sophia <Jozefa> asszony,⁸ ez napon estve öt és hat óra között, ötödnap betegágában feküdvén, esztendejének <életének> mintegy hatvannyolc vagy talán 70 esztendő korában, kinek adjon Isten az többi híveivel együtt boldog feltámadást.

Anno 1686. Az kolozsvári határon az Nádas vize Szent Mihály-nap előtt egészen kiszáradott, úgyhogy semmi folyása nem volt eddig (16 Novembris).

Anno 1686. Scherfenberg német generál maga armadájával bejött Erdélybe, Kolozsvár alatt majd két hétig hevert, ki miatt búzáinkban is nem kevés kárt vallottunk, mivelhogy még füventiben [!] voltak gabonáink; innen elindulván, az országnak egy részét is bekóborlotta, ekkor esett Szeben alatt az marosszékiekben számos emberek el miattok, circiter 500 száz.

Anno domini 1687 die 15 Junii. Az tiszteletes unitaria eklézsiától választattam ez napon ezen tiszteletes eklézsiának körül lévő jószáginak inspectorává.

Anno 1687 mense Septembris.⁹ Szüret közben jött reánk az római császár öfelsége armadája, kinek főelöljárója volt az lotharingiai herceg.

1688-ban rajtunk laknak s nyomorgatnak.

1689-ben rajtunk laknak s nyomorgatnak.

1690-ben rajtunk laknak s nyomorgatnak.

1691-ben rajtunk laknak s nyomorgatnak.

1692-ben rajtunk laknak s nyomorgatnak.

1693-ban rajtunk laknak s nyomorgatnak.

1694-ben is. Ó, Uram, könyörülj rajtunk, s elégeld meg ily hosszús ügyeinket s szabadíts meg.¹⁰

1690 mense Augusti.¹¹; Jött bé ez mü határunkba sáskáknak sokasága, az mely Erdélyben más határokon sok károkat is tett az gabonákban; itt ez mü helyünkben ugyan nem esmertetett olyan nagy kár, mivelhogy nagyrészt immár betakarattunk volt, de egész októberben is

nem távozott el az határunkból, melyből az emberek magok veszedelmén sokat jövendöltenek.

Az őszvetésekben az kolozsvári határon is nem kevés károkat tött, mert az hol zöldségit megemésztette, nem sokat arattak róla.

Anno 1690 1 Septembris. Én B[rozer] P[éter] választattam ez napon, tekintetes, nemzetes Székely László uram ökegyelme főkapitányságának idejében, méltatlan voltom szerint, Kolozsvár városának hütös assessorává, melyben hivatalomnak elégtételére kérek Istentől segítséget.

1690 10 Decembris. Az tatár tábor bejött az országba, nevezet szerint pedig ez mű helyünkbe, az mely napon hóstátinkat <a hóstátiakat> rútol felégette, az egész Hídelvét, kívülső Magyar utcát és Közép utcát, Farkas utcát. Az város népe is az nemes ország presidiumával együtt kardoskodván az tatárok ellen, esett el kard miatt közülünk mintegy harminc<hat míves> ember.

1692 die 5 Junii. Az váradi törökök Heissler generálnak feladták Várad várát.

<Anno 1692. Minekutána a tatár tábor hóstátunkat és nagy részint kerteinket is tűz által elpusztította volna, a mi Szamos-víz mellett levő kertünk is egészen megégett, csak a ház maradt meg. Megcsendesedvén az idő, s a szükség kényszerítvén, jó reménység alatt újabban ismét építéshez nyúltunk, de csak könnyűszerleg, melynek alkalmatosságával a sógor, Gálffy Pál uram¹² az ökegyelme felől való közös kerteti egyedül e könnyű formában fölkerteltette; de mi októl viseltetvén ökegyelme, a kertjét egészen felőlem hányatta, holott csak a fele sövény volt az enyém, s ezután is csak fele leszen. Ez pedig lőtt az én engedelmemből azért, hogy akkor északon nem volt alkalmatosságom az ő részéről való felépítésre, jövendőben aki éri ez mostani sövénynek végét, akkor is csak felit tartozom felépíteni magam vagy successorom...

Mivel az ember halandó, gondolám, hogy jövendő bizonyosságul e könyvemben felírnám: Karácsonfalvi Balázs uram sógorasszonya anno 1687 hagyott gondviselésem alatt harmadfél száz tallérokat, melyeknek egy része orosz-

lános tallér volt; az írásomat, melyet róla adtam neki, elvesztette, a tallérokat pedig in anno 1693 die 5 Junii egészen kiadtam, s ő adott róla nekem testimoniumot.>

Anno 1694 die 16 Julii. Az Szamos délután egy órákor csak hertelen úgy megáradott, hogy akármelyik hídról meríthetnénk volna Szamos-vizet.

Gálffy Mihály feljegyzései (1695–1720)

<Laus deo semper.

Anno 1695 die 25 Augusti múlt ki ez világból boldog emlékezetű Brozer Péter uram, kinek adjon az Úristen az örök boldogságnak elvételére üdvességet, boldog feltámadást.

Én Gálffy Mihály jegyzvén el magamnak örökös házastársul néhai boldog emlékezetű Brozer Péter uram leányát, Brozer Katát, vele Isten őfelsége bölcs rendeléséből lakodalmunknak napja volt in anno 1700 die 1 Februarii, kivel adjon Isten szerencsés boldog életet.

Anno 1702 die 23 Augusti adott Isten őfelsége egy kis leányt minekünk, kinek neve Erzsébet, kit is Isten őfelsége ez árnyékvilágból négy hónapos korában kiszóltott.

Anno 1702 die 9 Novembris múlt ki ez világból néhai Thordai Borbára asszony, kinek Isten őfelsége adjon boldog feltámadást az örökéletnek elvételére.

Anno 1704 die 1 Januarii adta Isten őfelsége ez világra kis fiacskámat, kinek neve Gábor, kit Isten őfelsége éltesen a maga dicsőségére, maga lelke üdvösségére, ekléziánknak szolgálatára, minekünk örömünkre. Amen.

Anno 1706 die 3 Decembris adta Isten őfelsége e világra kis leányomat, Krisztinát, kit őfelsége éltesen maga dicsőségére, minekünk örömünkre, maga lelkének pedig üdvösségére. Amen.

Anno 1710 die 20 Maii. Szóltotta Isten őfelsége e világból az én lelkem édes feleségemet délután 3 órákor, énnekem s édes gyermekeimnek elfelejthetetlen szomorúságunkra, kinek Isten őfelsége adjon boldog feltámadást az örök életre.

Anno 1714 die 13 Februarii jegyezvén el magamnak jövendőbeli örökös házastársul Szentkirályi Katát; volt kézfogónk s lakodalmunk a megírt napon, kivel is kívánom az én Istenemtől éltessen az őfelsége dicsőségére, ekklesiánk [!] szolgálatára, öröme, mi magunknak lelkünk üdvösségére. Lakodalmunk húshagyókedden volt Magyar-sároson.

Anno 1716 die 9 Maii született e világra kis fiam, Gálffy Pál, kit Isten őfelsége éltessen a maga nevének dicsőségére, minekünk: apjának, anyjának örömünkre.

Anno 1719 die 18 Aprilis született ez világra kis leányom, Gálffy Erzsébet, kit Isten őfelsége éltessen a maga nevének dicsőségére, minekünk: apjának, anyjának örömünkre, maga lelkének üdvösségére.

Anno 1719 die 27 Septembris múlt ki a világból kis leányunk, Gálffy Erzsébet; item eodem anno 30 Septembris múlt ki utána kis fiam, Gálffy Pál, elfelejthetetlen szomorúságunkra.

Anno 1720 die 9 Augusti adta Isten őfelsége ez világra Gálffy Judith és Mária leányaimat, kiket az Isten őfelsége a maga dicsőségére, lelkeknek üdvösségére, minekünk örömünkre éltessen, kívánom.

Gálffy Mihály maga kezével>